

Afl. 17: **Hans Raaijmakers**

co-founder en voorzitter van de **Stichting Cultuur-Inclusief**

‘Cultuur is bedoeld voor iedereen, maar helaas niet voor iedereen bereikbaar’

TEKST: HANS MATHEEUWSEN | FOTO: RUUD BALK

„Mijn naam is Hans Raaijmakers. Ik kom uit een sociale familie. Mijn vader was Engelandvaarder tijdens de oorlog en keerde met de Prinses Irenebrigade terug naar Nederland. Hij was een heel vredelievende man, met een groot sociaal hart. Hij wilde eigenlijk niks met de oorlog te maken hebben maar was wel actief tijdens de oorlog. Een echte socialist; hij stemde PvdA. Mijn broers, zussen en ik hebben dat sociale gevoel van hem overgekregen. Na een aantal omzwervingen begon ik in 1994 een schoonmaakbedrijf dat zich later ontwikkelde tot een sociaal schoonmaakbedrijf: Gascogne Groep. Ik heb het geluk gehad dat mijn dochters Magalie en Noémie in het bedrijf wilden werken. Samen hebben we het tot een echt sociaal bedrijf gemaakt. Ons personeel bestond voor 95 procent uit mensen in de bijstand. In 2015 zijn we gestopt. Mijn dochters startten een eigen bedrijf: Wasbeer & Pauw. Ik ben er trots op dat zij zich blijven inzetten voor mensen die op de een of andere manier niet gezien worden. Zo zijn ze verantwoordelijk met hun bedrijf voor het welzijn van de vluchtelingen van een noodopvang in Eindhoven.

In 2018 werd de ‘Doe je droom-dag’ in het Parktheater georganiseerd door Eindhoven in Dialoog en het Gilde Plusnetwerk. Een Karolien had als droom dat het mooi zou zijn als mensen met een kleine beurs óók naar het theater zouden kunnen. Die droom werd geadopteerd

door een raadslid, het Parktheater en een ondernemer in het Gilde Plusnetwerk. Met name binnen de gemeente Eindhoven zocht men naar mogelijkheden om mensen in de bijstand naar het theater te kunnen laten gaan zonder subsidie. Dat liep vast. In 2019 werd die geadopteerde droom uitgewerkt. Geïnspireerd door ‘uitgestelde koffie’ werd aan tafel het idee geopperd om te kijken of mensen een soort uitgesteld ticket voor het theater kon worden aangeboden, zonder dat zij direct het hele ticket moesten betalen, maar wel zelf een kleine bijdrage betalen. We draaiden in 2019 een pilot waarbij waardebonnen voor tickets werden uitgereikt, door de droom werd de stichting gelanceerd: Cultuur-Inclusief is er voor iedereen met een kleine portemonnee en geeft de mogelijkheid om deel te nemen aan culturele activiteiten.

In 2019 werden in Eindhoven 650.000 tickets voor culturele voorstellingen verkocht. Het idee is dat iemand die een kaartje koopt ook een zelfgekozen, klein bedrag bijdraagt aan de stichting. Als iedereen een euro betaalt, zou dat al gauw een mooi bedrag opleveren. We startten een eerste pilot eind 2019, tot in maart 2020. Die liep perfect. De gemeente droeg eenmalig bij. Daarvan konden we een eigen website bouwen. Mensen bleken bereid om geld te doneren aan ‘Cultuur-Inclusief’ als zij een ticket voor een voorstelling kochten. Dat liep vlot, het bleek te werken en werd een succes. Ons probleem was om de doel-

'Elke waardebon is vrij van naam. De kracht van de waardebon is dus dat deze vrij besteedbaar is. Je kunt die zelf gebruiken, maar je mag 'm ook weggeven'

groep te bereiken. Wij werken met waardebonnen ter waarde van 25 euro waarvoor de doelgroep zelf 2,50 euro als bijdrage betaalt. Als je hem gratis verstrekt, heeft zo'n bon geen waarde. En voor de doelgroep is elke 2,50 euro er één. We verstrekken per ingeschreven maximaal zes waardebonnen per jaar voor de duur van drie jaar. Je moet vaker dan één keer per jaar naar een culturele voorstelling kunnen, en de gelegenheid krijgen om het aanbod te ontdekken.

Cultuur is bedoeld voor iedereen, maar is helaas niet voor iedereen bereikbaar. De doelgroep bestaat uit zo'n 30.000 mensen. Zij zijn in kaart gebracht door allerlei sociale instellingen zoals bijvoorbeeld de Voedselbank, de Kledingbank, WIJeindhoven, maar ook raadsliden. Veel van deze organisaties functioneren als onze sociale partners. Daarvan hebben wij er nu zo'n twintig. Daarbinnen zijn er momenteel circa zeventig selecteurs actief. We breiden ons netwerk van mensen die met de doelgroep werken steeds verder uit. Selecteurs zijn onze vooruitgeschoven posten om de doelgroep te benaderen en te ondersteunen om van ons aanbod gebruik te maken. De selecteurs kennen de mensen die in aanmerking komen een code toe. Met deze code kun je je aanmelden bij Cultuur-Inclusief en de waardebonnen bestellen. De fysieke waardebon wordt (als een cadeautje) naar de besteller gestuurd. Elke waardebon is vrij van naam. De kracht van de waardebon is dus dat deze vrij besteedbaar is. Je kunt die zelf gebruiken, maar je mag 'm ook weggeven. Je kunt je vriendin meenemen, je kinderen of je kleinkinderen. Een alleenstaande moeder kan met haar kinderen naar een kindervoorstelling gaan. Een bijstandsmoeder geeft de bon aan haar puberzoon voor een concert in de Effenaar. Iemand neemt de buurvrouw mee naar het Parktheater. Vriendinnen gaan samen naar een film in het NatLab. Eindelijk kan een klassiek concert in het Muziekgebouw worden bezocht. Mensen uit de doelgroep kunnen zich via alle grote sociale organisaties aanmelden voor Cultuur-Inclusief. Cultuur is daardoor bereikbaar geworden voor iedereen die weinig te besteden heeft. Dat is het verhaal.

Corona gooide roet in het eten. Alles viel stil. Ook de stichting viel stil, er waren geen voorstellingen, we

hadden niets meer om uit te geven. Belangrijk was dat culturele instellingen ons wel al uitnodigden om te praten over de periode na corona. We leerden veel, bouwden de zaak verder op. Op 27 augustus 2020 was de officiële opening van het nieuwe culturele jaar, we dachten dat het allemaal zo'n beetje voorbij was. Een week later lag alles alweer stil. Daarna zijn we pas op 17 mei 2022 opnieuw van start gegaan. Naast de belangrijkste culturele partners in Eindhoven hadden we ook een groot aantal sociale partners. Die aantallen mogen gerust toenemen. We hadden medio 2022 dertig deelnemers uit de doelgroep. We begonnen dus echt helemaal opnieuw. Gelukkig konden we 300 bandjes weggeven voor de Dutch Design Week. Daarvoor moesten mensen zich wel inschrijven en een kleine eigen bijdrage betalen. Daarna begon het te leven binnen de doelgroep. We groeiden in 2023. Nu melden zich wekelijks tien tot twaalf mensen aan. We zitten op een totaal van ruim 600 inschrijvingen. Zij gebruiken gemiddeld drie bonnen per jaar. Langzaam groeien we naar het eerste niveau van duizend, waarvan wij zeggen: nu wordt het interessant. Wij zijn van de partij! Tot nu hebben we voor 75.000 euro aan waardebonnen uitgegeven. De culturele partners declareren de waardebonnen bij ons. We weten niet of ze allemaal verzilverd worden. Met bijvoorbeeld het Van Abbemuseum, maar ook het DAF-Museum en het Evoluon hebben we de regeling dat zij de bon accepteren maar incasseren hem niet bij ons. Zij vragen meestal dan ook geen bijdrage van de rest van het publiek voor Cultuur-Inclusief - dus daar geen 'uitgestelde ticket' principe.

We groeien, het gaat om serieuze bedragen. Het zou leuk zijn als de cultuurwereld, en ook het bedrijfsleven, gaat bijdragen. Met duizend deelnemers krijgen we de kosten nog net afgedekt, door de bijdragen bij de ticketverkoop van onze belangrijkste cultuur aanbieders. We hebben tot nu toe niet veel aan communicatie en marketing gedaan. Onze bekendheid neemt toe. Ik denk dat uiteindelijk tien procent van de doelgroep in Eindhoven geïnteresseerd is in cultuur. Dat zijn 2.500 tot 3.000 mensen. Als wij zo doorgroeien, komen we in de nabije toekomst onder nog grotere druk te staan. Wij zijn tot nu een vrijwilligersorganisatie

'We groeien, het gaat om serieuze bedragen. Het zou leuk zijn als de cultuurwereld, en ook het bedrijfsleven, gaat bijdragen'

maar als er dergelijke grote aantallen en bedragen omgaan in de stichting zullen wij moeten professionaliseren. Vooral ook omdat de ontwikkelingen in de regio en de groei van economie ons vragen om Brainport-breed aan te bieden. Zoals bijvoorbeeld de regionale Wonka-podia. Daarom zoeken we bestuursleden, en een directeur voor de stichting. Geen fulltimer, maar wel iemand die als manager overal bovenop kan zitten, en het relatiebeheer met alle partners voor zijn rekening kan nemen. We zoeken daarnaast iemand voor de marketing en communicatie en mensen voor de andere operationele taken. We willen best ergens aansluiting zoeken maar vooral zelfstandig blijven. Ons model heeft zich bewezen.

We zijn heel selectief wie we binnenhalen. Geld is ook nu niet het probleem, maar onze ontwikkeling. Ik ben 74. Ik hoop veel ouder te worden, maar ik wil de voorzittershamer graag overdragen. Ik kan gemakkelijk ergens gaan praten, maar we moeten verder. De bibliotheek werkt in de wijken, daar willen wij ook naartoe. Dat is belangrijk. Daar kunnen partners bij helpen. Het systeem is goed, we hebben ons goed georganiseerd. We hebben een klankbordgroep, een stuurgroep en een contactgroep. Mensen kunnen meepraten. Supportpunt beheert de administratie, die wordt gedaan door één man binnen ons kernteam. Een geweldige vent. Daarnaast is er een persoon die alles heeft geautomatiseerd. Zo zijn er nog verschillende mensen die bijdragen. Maar het werk neemt toe. Ook hebben we nog onze ambassadeurs die ons een warm hart toedragen en op de achtergrond meedenken. De tent draait. Mensen die van ons gebruik maken zijn heel dankbaar. Hier een voorbeeldje, kreeg ik doorgestuurd van mijn zusje:

'Lieve Hans even zeggen dat jouw werk voor Cultuur-Inclusief echt super is. Afgelopen week is Brigitte, onze oude poets, naar een voorstelling geweest. Zij stuurde onderstaand appje: 'Oh Ank. Was zo'n leuke avond. Heb 1,5 uur alleen maar gelachen, had er pijn van in mijn kaken en ze is zo leuk. Heerlijk. Ze verdient het. Ze is pleegmoeder en zit nu in het traject van borstkanker. Goede prognose,

maar dit was zo welkom. Ze is naar een voorstelling van Christel de Laat geweest. Echt goed werk van jullie. Kus uit regenachtig Nederland!'

Kijk, en zo zijn er veel. Laat ik heel duidelijk zijn: wij zijn er alleen voor mensen met een laag inkomen die echt naar een voorstelling willen. Cultuur-Inclusief is er niet voor iedereen, maar wij staan wel open voor iedereen. Vorig jaar was er een groot Turks festival. Toen hebben we honderd waardebonnen uitgedeeld. Ze zijn allemaal gebruikt, dat weten we, want ja, wij krijgen de rekening. Maar ondertussen laat je veel mensen meegenieten. We kennen ook een methode om een groeps-waardebon aan te vragen. Voor mensen die tot dezelfde doelgroep behoren om samen op pad te kunnen gaan. Dan hebben we het alleen nog maar over onze kernactiviteiten. We kunnen ook zelf producties gaan doen. Daar is theoretisch ruimte voor. Er is ook vraag naar. Alleen geven wij wat dat betreft nog niet thuis. Als we dadelijk (te) groot worden, zullen we opslag op de tickets moeten gaan vragen. Principieel. Dan gaat het niet om enorme bedragen. Maar dit gaat vooral om vandaag en nu. Het gaat over: jongens en meisjes, als jullie naar een culturele voorstelling gaan, denk aan deze groep Eindhovenaren en draag wat bij! Dank jullie wel!"

Hans Raaijmakers

is voorzitter van de Stichting Cultuur-Inclusief in Eindhoven die zorgt dat mensen met een kleine beurs naar het theater kunnen. Daarvoor worden kopers van tickets voor voorstellingen uitgenodigd een euro of meer extra te betalen. De stichting wil professionaliseren en zoekt bestuursleden, een manager en medewerkers, waaronder voor marketing en communicatie.

Mail naar: hans@cultuur-inclusief.nl
of bel met Hans Raaijmakers: 06 - 534 153 04